

آبونه شرائطی

ممالك عثمانیه ده سنه لکی (۶۵)،
آلتی آیلنی (۳۵) غروشدور،
ممالك اجنیه ده سنه لکی (۸۰)،
آلتی آیلنی (۴۵) غروشدور.

اراره مانه

باب عالی جاده سنده دائره مخصوصه

اخطارات

آبونه بدلی پشیندر

مسلكه موافق آثار مع الممنونیه
قبول اولنور. درج ایدله بن
یازیر اعاده اولونماز.

اخطارات

رساله مزدن آلدینی کوسترک
شرطیه بتون یازیر هر هانکی بر
غزته طرفدن اقتباس اولونه بیلیر.

مکتوبلرک، امضالری واضح
واوقوناقلی اولمسی و آبونه صره
نومروسی محتوی بولمسی لازمدور.

ممالك اجنیه ایچون آبونه اولانلرک
آدرس لرینک فرانسه ده یازلمسی
رجا اولنور.

پاره کوندرلدیکی زمان نهیه دائر
اولدیفنک واضحاً بیلدیرلمسی رجا
اولنور.

دینی، فلسفی، علمی، ادبی هفته لاق مجموعه اسلامیه در.

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

صاحب و مدیر مسئول
اشرف ادیب

باش محرر
محمد عاکف

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

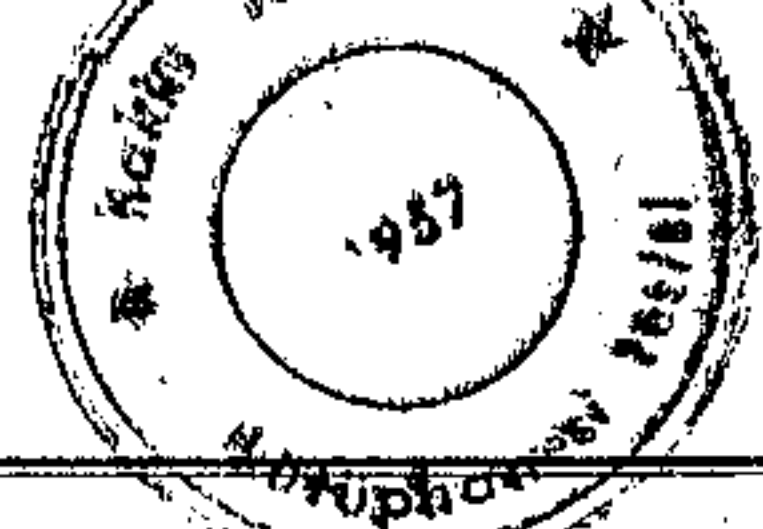
عدد ۳۵۹

۲۱ ذی الحجه ۱۳۳۴

پنجشنبه

۶ تشرین اول ۱۳۳۲

جلد ۱۴

طوته مامسینی مقلنك تصاصخده ، بیه سنك بوزوقلغنده ، یارادیلدیغندن
بری شر اوزرینه مفطور اولماسنده کورویورلر .

بر طاقلری ایسه بوسبتون بشقه فکریه ذاهب اولیورلرده :
« قادی بوزدائله سوق ایدن ، حیات اجتماعیسی فساد ویرن ،
بیچاره بی بوقدر سافل بر درکیده ایندیرن طوغرودن طوغریه ارککدره
بویله ایکن قاقمش ده حالی پک ایکننج ، پک الیم کوردرک قیامت لرقویاریور
شیمدی قدری ایتام ، بر آرزو کره زمانه لغت ایدیور . » دیورلر .
بز نه بو مختلف رأی صاحبانلرندن برینی دیکرینه ترجیح ایتک
صدندیز ؛ نه ده جنس بشرک ایکی صنفی تشکیل ایدن قادیله ارککدن
برینی التزام ایله اوتنه کنه هجوم ایدم جکنز . بزم ایستدیکمز برشی وارسه
اوده ، واقعه مطابقی اولدیغنی و ایمان ایله تعقیب ایدنلره بر فائده
ویره جکنی امید ایلدیکمز بعض مطالعهلر سردندن عبارتدر .

عصر حاضرده مسلمان کنجلینك اورویایه طاشینمه لری ؛
موقع صاحبی ذوات ایله زنکینلردن چوغنک غریبه کی معمور مملکتلری ،
لطیف کویلری صیفیه اتخاذا ایتلری ؛ اورالرده کی اذواقک ، حظوظک
هر نوعدن بیلدکاری کی متم اولمهی معتاد ایدیلری پک صیقلاشدی .
مسلمانلر او دیارده کندی دنیا لرندن باشقه بر دنیا کورویورلر ،
کندی حیاتلرینه بکزمه من بر حیات بولیورلر ؛ بیراخانه لره ، قارخانه لره ،
بالورلره ، سفاهت محللرینه ، غازیورلره ، باغچه لره ، اورمانلره ، اوتلره ، داغ
تپه لرینه ، دکز کنارلرینه ، کوللره کیدوب کایورلر . دورمایوب طولاشدقلری
بوزه تگاهلری ارکک ، قادین ، کوچوک ، بویوک ، نامتناهی انسان
کومه لرله طولو کورویورلر . بوهرج و مرج سفاهتده خیرلینك
خیرسزدن ، عقیقه لرک ناموسسزدن فرقی اولدیغنی ؛ اصالت ، نجات
صاحبلریله صوبی صوبی بللی اولیانلر آردسده هیچ بر رجحان کوزه
ایلدیکنی ؛ هپسنگ بردن اوموز اوموزه اوطورمش ، دوداق دوداغه
قونوشدیغنی ؛ اورته ده کی اسباب لئانذ و شهواتدن استفاده خصوصنده
وسیله تفوقک ثروتدن باشقه بر شی اولدیغنی مشاهده ایدیورلر .

مسلمانلر بوملکتلره کیده جکری زمان کیسه لرینی طویلایه بیلدکاری قدر
باره ایله طولودوردقلری ایچون اورایه وارینجه مردلو آرزولرینی باتشیدیرمه یه
مانع همان ده هیچ بر شیشه راشت کله یورلر . باخصوص که بولردن بر چوغنی
وطنلرندن آیلانلردن اول بویوله کندیلرینه تقدم شرفی احراز ایتمش اولان
اخوانلری طرفدن کونا کون عنوانلره تجهیز ایدیلش بولونیورلر .
آنحقی بو وطن بردوش مسلمانلرک زنکین اولیانلری ایچون اودیاردکی
اهالینك یوکسک و متوسط طبقه لرینه صوقولق مشکل اولدیغندن بولر
هوسسات نفسانیه لرینی یا بویوک بویوک تجارتخانه لرده ، فابریقه لرده
عمله ک ایدن ، یاخود مراکز مدنیتک کنار محله لرنده اوطوروب بر
لقمه اکمکه ، بش اون غروشه یاشامق مجبوریتده بولونان فقیر قادینلر
یوزندن تطمین ایتیه باقیورلر .

اورویایه طاشینان مسلمانلر کندیلرینه اوراده امراری مقدر
ایلی-که بر معتاد محدوددر - کچیردرک یوردلرینه دو نیجه باقیورلرکه :

رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتی ده عصر جلیل سعادتده افتا ایله
قضایی جمع ایتشلر ایدی .

خلفاء راشدین و حضرت معاویه و عمر بن عبدالعزیز کی خلفاء
امویه ده زمان خلافتلرنده هم خلیفه ، هم مفتی ، هم قاضی ایدیلر .
قرون ثلثه ده قاضی اولانلر قضا ایله فتوایی جمع ایتشلر ایدی .
مشهور شریخ ، طلحه بن ایاس ، عبدالله بن عتبه بن مسعود ، ابن
ابی لیلی ، شریک ، مسلمة بن عبدالعزیز ، مطرف ، اسد بن الفرات الخ
فتوا ایله قضایی جمع ایدن فقهاء دیندن ایدیلر .

قاضی القضاة ابویوسف ، رقه قاضیسی محمد بن حسن ، قاضی حسن
بن زیاد ، قاضی عافیه ، قاضی نوح بن دراج ، قاضی ابوعصمه نوح
بن ابی مریم ، قاضی قاسم بن معن المسعودی ، قاضی یحیی بن زکریا ،
قضا ایله فتوایی جمع ایدن تلامذه ابی حنیفه دن ایدیلر .

صدر اسلامده بویله دوام ایتدیکی کبی ده ده صوکرده بویله
دوام ایتدی .

قضاة مشارالیه مقام قضاده بولندقلری زمان کندولرندن استفتا
ایدنلری اصلا رد ایتمه مشلر ایدی ؛ افتادن ممنوع دکلر ایدی . عینی
ذاتده افتا ایله قضانك اجتماعنه الك بیوک شاهد تاریخ اسلامدر ، تاریخ
فقهدر . خلاصه عینی ذاتده افتا ایله قضانك اجتماعی حقاً و فعلاً ثابتدر ؛
هم جائز ، هم واقعدر .

ازمیری

اسماعیل حق

تصحیح . — بکن نسخه ده کی افتاء و قضا مقاله سنك صوکلرنده
(۱۵۸ نجی صیغه نك برنجی ستونك ۲۶ نجی سطرنده) « کوله
جاریه » گلاری (کوله وقادین) طرزنده تصحیح بویورلملیدر .

عالم اسلام

خسته اقلری و چاره لری

مدینتک روحنی برافرق بالکیز طواهرنده غریبلری تقلید بایه سی :

۳

آشاهی ، یوقاری یکرمی سنه اولیورکه ، قادین مسئله سی محرر لریمزک
افکارینی مشغول ایدیور ؛ کنجلیریمزک ، اختیارلریمزک اجتهاداتی
صرف بومسئله یه منحصر قالیور .

هیچ مناقشه یه محل یوقدرکه ، مسلمان قادینك صوکل دورلرده
مضاب اولدیغنی اجتماعی خسته اقلر کرچکدن فجیع . کرچکدن وخیم
برشکله کیرمشدر . لکن عجبا کندیسنه صولت ایدن مصیبتلردن
مشول طوتولماسی لازم کان ینه قادینك کندیسیمیدر ؟ بعضیلری
افراطه صایبورلرده بوکون نظریزه چاربان بوتون مفاسد اخلاقی
طوغرودن طوغریه قادینه عطف ایدیورلر ؛ بونك ایچون ده اونك
حسابنه بر جوق معتدتلر تصویرینه قالدیشیورلر ؛ طوغرو بر یول

شریعتك الى سبب لطيف ايله كنديلري آره سنه بر پرده عفتدر
چكمش ؛ قاديئرلك يوزينه بونلره قارشى بررداي عصمت وصيانتدر
اورتمش ؛ آرتيق نه تعرضه آليشقين آللري او پرده يي قالديره بيليور ،
نده فحش ايله آشنا كوزلري او محجوب چهره لره اصابت امكانى
كوره بيليور . ايشته او زمان دونوب كلكلري مملكته لرك عاداتيله
كندى يوردلرينك آدائى آره سنده بولدىلري فرقلى بونلره وطنلر ..
يخى ده ، ملتيرينى ده كوزلرك ، قولاكلرك كوروب ايشيده بيله چكى لك
چيركين ، لك منفور بر صورتده كوسترييور !

هله ، كنجلكك الجا آتته مغلوب ، هوسات نفسانيه نك القا آتته
محكوم ، قرآن حكيمك تلقين ايلديكى اخلاق فاضله دن بي نصيب اولان
مسلمان كنجلر نه بو نفرت ، بو توحش ده ها زياده اوليور . زيرا
بونلر او ، بهيميت واديلرينه دالوب كتمش ، محيطدن آريلير آريلار
يوردلرينك بوتون مائرى ، ملتيرينك بوتون تجلياتى نظرلرينى بيزار
ايديريور ؛ ده ها سو كرا ، بكنديلري قاديئرله قول قول كز ميه ،
ايتديكلى دوست طومعه آليشمش اولان بو كنجلر آرتيق كنديلرينى
بر وحشت ، بر عزلت عالمده كورييورلر . بونلرك مملكته لرنده كى
اقامتلى اوزا يرق مسلمان قاديئرلرينك آچيقلاقدن ، حيثى قيره حق
موقبلرده بولونمقدن ناصيل محافظه ايديلديكلى كوردىكه « بو حال
قادرين ايچون براسارتدر ، حريته تعرضدر . » توهمه قابيله رق قاديئرلك
أونده اوطور مسيله مجرملرك زندانلرده باغلى طور مسى آره سنده هيچ
بر فرق تصور ايدميورلر .

حالبوكه بونلرك قبلرى ده شيله جك اولسه : مسلمان قاديئرلك حاله
آچيملى ، أونده قابالى ، ياخود تضيقه معروض بولونمى سندن اوليوب ،
سرف كندى مقصدلرينى دوشونمكدن ايلرى كلكلى آكلاشيلير .
اوت ، بونلر اومقصدى تأميندن باشقه بر شى دوشونمكدن ايلرى ايچون
زيبه وشعائر اسلاميه يي آره ده مانع كوردىكه ، قابل دكل ، راحت
ايدمزلر .

بيلسه كز بزه ارگنلر كورمشدك كه تترك قالقمه سنه طرفدار
اولانلرك لك اولولرندن صايلير كن ناهل ايدر ايتز طورلري ، روحارى
بوسبتون دكيشدى ؛ بر حالده كه : قاريلرينى ناعمرمدن قيصقاعق ،
يابانچى بر ار ككه حتى مخاطب اولملىرني چك ميمك خصوصنده لك
متعصب مسلمانلري كچديلر . عجب بونده كى سر ندر ؟ ده ها دميه
سويديكمز وجهله ، مسلمان قاديئرلك حياتنه دائر اوزون اوزا دى يه
مطالعه يورودلرك كندى مقاصد خفيه لرينى اله كچيرمكدن باشقه بر شى
دوشونمى ملرندن ؛ شو واركه ، اوني آچيله اورمه يجرأت ايدميه رك
بر ييغين يالديزلى اوزتولره ، بر سوروزيقتلى اقداملره بورولمى رندن
باشقه بر شيميدر ؟

بر آز اول ديمشك كه : ممالك اسلاميه خارجه طاشيدان سياحلمز
او محيطده بولوندىلري مدتجه زمانلرينى عادات ، اطوار ، اخلاق ،
الحاصل بوتون ظواهر حيات اعتباريله مسلمانلره بكنزه ميه ن بر طاقم

ملتلر آره سنده كچيرييورلر . اوراده كى قاديئرلك چارشاف كيمه ملرى ،
سوملو كزملرى ، محاذيرى داعى اولمقه برابر ، الفت وعادتك
تأثيريله اصلا نظرى انجتمز ؛ بالعكس قابالى وزيتنسز بر حالده سوقاغه
چيقسه لر بو حركتلري چيركين بر بدعت صورتنده تلقى ايديلير .
ناصيلكه او محيطده ياشايان قاديئرلر اسباب معيشتلرينى تأمين ايچون
چاليشمق اعتيادنده بولوندىلرندن اولرنده اوطور مق نفسلرينه آغير
كليورده حيات اجتماعيه نك بر جوق صفحاتنده ار ككلره اوموز اوموزه
اوغراشيورلر . زيرا انسان عادتك اسيريدر . معتادى اولان شيله
الفت ايدر ؛ الفت ايتديكى شيشى ده ، باشقه لري چيركين بيله كورسه ،
او يك كوزل بولور .

آوروپالى قيز ايشيدييوركه : مسلمان قاديئرلى زماننك لك بويوك
قسمنى أونده چوجوقلرينه باقمقه ، يمكنى پيشيرمكه كچيريورش ؛
سوقاغه چيقنجه ده بچه سنى يوزينه اينديريورش ؛ يولده يورور كن
هيچ برار ككه احتلاطده بولونمازش ؛ قوجه سندن ، ياخود محرم لرندن
باشقه سيله قونوشمازش ؛ مجلسلرده ، محفللرده ، معبدلرده ار ككلره
برابر اوطوره مازمش ؛ ياننده قوجه سندن ياخود ، محرم لرندن برى
اولمادقجه سياحت ايدمى زمش . ايشته اوروپالى بر قيز بونلري ايشيدنجه
تويلرى اوربرييور ، صاچلري ديم ديك اوليور ، اسلام ديارنده كى
بنات جنسى شايان مرحمت بر مخلوق اولق اوزره تخيله باشلييور ؛
كوزينك اوكنه ، اللرى آياقلى زنجيرله باغلى ، قايسنك اوزرينه
قوجه قوجه كيليدر آصيل بر طاقم معصومه لر كليور !

بوندن باشقه او اوروپالى قيزك مجلسنده تجربه سز بر طاقم مسلمان
كنجلى ده حاضر بولونيورلرك بونلر عادتلك امتلر اوزرنده نه قدر
مؤثر اولديغنى ، الفتك نفوس ناطقه يي نه درجه لرده مسحور ايتديكى
بيلمكلري ايچون قيزجنزى تماميله تصديق ايتدكدن ماعدا ايشك
دها ايلزيسنه بيله كيدييورلر ! حقى بو دليقسانليلر ايچنده اوليله لري
كوروليوركه : مسلمان قاديئرلرينك مألوف اولديغنى اطوار و آداب
مخصوصه يي تذييل خصوصنده هيچ بر قيد ايله مقيد اولمامه يي حاضر
بولوندىلري محافده كى نسوانى آلايه بيلمك ايچون سرد ايدمى جكلري
تكريملره ديباجه اتخاذايدييورلر !

هيئات ، اوروپالى قيزك ياننده مسلمان قاديئرلك بحثى كچديكى زمان
بوفصيله دن اولان دليقسانليلر ، بيلسه كز ، نه تأثر علامتلى ، نه تلفف
اماره لري كوسترلر ! اوت ، اوينادقلى بوسفيل مضحكى بر حده
وارديرلركه : سير ايدنلر ، بوشاقلابانلري عاداتا يولارله چكيان ،
قيرباجله سوق اولنان ، اشارته قونوشولان ، آخور كوشه لرنده يك
آرتيقايله بسله ن بر طاقم قاديئرلك آره سندن چيقوب كلن خيال
ايدرلر ! ياخود زنجيرلر ايچنده ايكله ن ، صاچلرندن ديوارده كى چيولره
باغلانان ، يانلرنده مشين ياغيارله دمير قيرباجلر سربلى طوران ، لك
مدهش كيليدر آلتنده قابالى طوتيلان ، محافظه لري ده الى سلاحلى
جلادلره توديع ايديان اوله بر سوروزيقتلى بخت اولونيوركه

کوندوز دیمه مش کزمش ؛ خیری خیرسنز آیرمایوب راست کلدیکی ارککه اختلاطده بولونمشدی که، برکیمسه چیقوبده دوات اسلامیه نك سطوقی قادینلری طوتان رشتہ وقارک جوزیلرک بوتون اوکوهر پاره لرك زمین ابتداله یاییلماسندن ایلری گلشیدی ، دییه بیلسین ؟

ایشته آداب قرآن ، مسلمان قادینلرینک قوجه لرله محرم لردن ماعداسنه قارشى ناصیل برطور تستر آلملری ایجاب ایدم جگنی صراحة ناطق اولوب طورویور . ایشته عمر بن الخطابک دوری ؛ ایشته امویلرک ، ابوبیلرک ادواری ؛ ایشته عثمانی فاتح لرینک تاریخ فتوحاتی . شیمدی بوتون او مجد وعظمت عصر لرینى ، اوشوکت وسطوت ، او علم ومدنیت عصر لرینى سینۀ امانتده صاقلایان تاریخلره باقسق ، عجباً مسلمان قادینى اسلامک آداب اجتماعیه سنه قارشى استخفاف وصمیتده کوره بیلمی یز ؛ او یله ایسه آرتیق شو حقیقتی آکلامانز ایجاب ایدرکه : ملت لرك ترقیلری ، یا خود تدنیلری ، استقباله قوشمه لری ، یا خود ماضی یه رجوع ایتلری ایچون قادینلرک اولرنده اوطوروب یابانجی کوزلردن صاقینمه لرله هیچ علاقہ سی اولمایان دیگر برطاقم سبیلر واردر . زیرا بوکونکی انحطاطمزی ایستدیکی ، بکندیکی یرلرده دولاشمایوبده اوندۀ اوطورماسنه اسناد ایتدی کمز قادین یه اواسکی مسلمان قادینى در . حق عرش سلطنتلری دوروب بشرى اسارتدن قورتاردیغمز ، دنیانک هر طرفنده صلح وعدالت اساسلرینه استقرار ویردی کمز ، قبضۀ تسخیریمزه کچن اقلیملرده معظم برچوق مؤسسات علمیه ومدنیه وجوده کتیردی کمز دورلرده کی مسلمان قادینى دها زیاده قاپالی ، دها آز سربست ایدی .

بناء علیه ، غریبلرک بودرجه لرده ترقی ایتلرینک ، بوتون دنیایى تحکملری آلتنه آلملرینک سرى بوندن عبارتدر ، ظننه دوشهرک ، قادینک حیات اجتماعیه سنده اونلری تقلیده قالدیشمق ، تعالیلرنده کی اسباب حقیقیه یی ادراک ایدمه مکدن باشقه برش دکلدر .

أوت ، بزم اجتماعى خسته لقلری یز یک چوقدر ؛ مسلمان قادینک حیاتی ارککلرک حیاتی قدر ، بلکه دها زیاده اصلاحه محتاجدر . ذاتاً بزبونی تسلیم ایدنلر دتزر . آنجق بزجندی بر اصلاحه طرفدار اولانلرک نظردقلرینى شونقطه اوزرینه جلب ایتلمه ایسته یورزکه : قادین مسئله سی بزم جهان مدنیتده کی تدنیزک ، انحطاطمزک اسبابندن بری ارله بیلیر ؛ لکن هیچ برزمان بو حال اونک اوندۀ اوطورمه سندن ، یا خود بجه سنی یوزینه ایندیرمه سندن ، یا خود یابانجی ارککلرک بولوندقلری محافله اوزاق طورمه سندن اوله ماز . زیرا بونلرک کافه سی ارباب تدقیقک نظرنده صرف عرضی برطاقم اموردن عبارتدر ؛ یوقسه ، بزى شوا یچنده بولوندیغمز درکۀ سفاته دوشورون خسته لقلرک حقیقتده مطلع اولانلری مشغول ایدم جک ماهیتده دکلدر . ایشته بوسویلدیکمز ارباب وقوف علتلر مزک الکوخیمنى ، مصیتلر مزک الک مده شنى هرا یکی جنسه مستولی جهالتله بوتون مسلمانلرک اخلاق قرآنیه دن محرومیتلرنده کوریورلر . ان شاء الله ایلزوده بوکا دائر ایجابی قدر بیانته بولونه جنز .

زواللیر کیجه کوندوز ایکلیورلر ، صاچلرینى باشلرینى یولیورلر ، کوزلرینک یاشی دینک بیلیمور ، صیرت لری ابدیاً راحت یوزی کورمیور ، وهنده بولنورلر !

ایشته مسلمان قادینى ، اونک حالک ، موقعک ماهیت حقیقیه سنی بیلمه یئلر و حیات منزلیه سنه نفوذ ایدوبده اوینک ایشینه ، چوجقلرینک تربیه سیله ، قوجه سنه و کوچوک ، بویوک دست شفقتده مودوع هرکیم وارسه جمله سنه ییه جک ، ایچمه جک احضار یله ناصیل مشغول اولدیغنى کورمه یه جک اولانلر نظرنده بوصورتله تمیل ایدیور !

ایشته مسلمان قادینى ، اونک مکارم اخلاقه ، عفته نه قدر حریص اولدیغنى ادراک ایدمه یئلرک وقوجه سی طرفندن یابانجی کوزلره قارشى صاقلی طوتولماسنه کلنجه بوده طبقی آشی بولونماز بر اینجی نك ایللر آلتده دولاشمقندن منع ایدیلوب مأواى صدقندن انجق صاحبنک بوینه زینت اوله رق چیقماسنه مساع کوسترلمسه بکزه دیک لازم کله جگنی دوشونه یئلرک خیالنده بو سیما یله تجلی ایدیور !

لی ، آباغی باغلی براسیر صورتنده تمیل ایتک ایستدکلری مسلمان قادینى جنس دیگرى تشکیل ایدن ارکک نظرنده کی موقعی بیلدکدن باشقه شونی ده ادراک ایدیورکه : شریعت اسلامیه کنديسنک هر درلو احتیاجی ارککلک بوینه یوکلهمش اولمقله هیچ برزمان قادینک شرفى تقیصه دار ایتش دکلدر ؛ دین مینک شو حکمى بالعکس کنديسنى ذلته ، ابتداله دوشوره جک محللرده دولاشمقندن صیانت ایتک ، اسباب معیشت قید یله دیدینوب طورمقندن وارسته براقهرق اوندۀ اوطوروب چوجوقلرینک ، قوجه سنک ، محرم لرینک ییه جگنی ، کیه جگنی ، یاته جغنى تدارکله مشغول اوله بیلمسنه میدان ویرمک ایچوندر . یوقسه ، هیچ مناقشه کوتورر مسائلدن دکلدرکه : شاید مسلمان قادینى ده رزقنى چیقارمق ، حاجات معیشتی آرامق ایچون بذل محهود ایتک اضطرارنده بولونسه ییدی ؛ هیچ برزمان غریبه کی بنات جنسیله اوموز اوپوشمکدن کرى قالمزدی . لکن عجباً اوزمان اولریزک حالى زریه واریردی ؟ کنديمزه خاص عادته ، اخلاقه ، شریعتده صاحب ملل مسلمه اولمقلغمز اعتبار یله عجباً حیات اجتماعیه وعائلیه من ناصیل برعاقبتده معروض قالدیدی ؟ واقعا بزلر مسابقه میدانلرینک برچوغنده غریبلردن کرى قالدق ؛ اونلرک طورمایوب چالیشان ، طورمایوب ایلر یله یز ارککلرینه یتیشه مدک . لکن ، عجباً بونک سبی حیات تسائیده کنديلرینه بکزه مدیکمز ، یا خود بوتون شئون اجتماعیه لرینى تقلیده قالدیشمادیغمز میدر ؟ شه سز بزم برماضیمز وارکه : مفاخردن مفاخرده قوشمش ؛ جلائل آثار ایلله تفرد ایتش ؛ اک مستحکم قلعه لری دویرمش ؛ دنیانک اک زنکین ، اک شوکتی ملت لرینى مقهور ایلهمش ؛ اک معظم جهانگیرلرک سریر سلطنتلرینه وارث اولمشدق . بونکله برابرینه قادینلریز مغازلرده تاجرلک ، بیراخانه لرده ساقیلک ایتمیوردی ؛ مجلسلرده ، محفللرده کجه لی کوندوزلی دولاشمیوردی . عجباً اسلامک صاحب شوکت اولدیغنى ادوارک هانکیسنده مسلمان قادینى کیجه دیمه مش ،

اسلامیه ده یاشایان همشیره لریمزدن جداً مترقی اولقله برابر درت باشی معمرور برحاله دکاز .

بزم دیاره ایلك دفعه کلنلر اوپله خیال ایدیورلر که : مملکتتمزك ترقیسنی، عظمتی تأمین ایدن برشی وارسه قادینک تمامیه حر اولماسی، مساعی مدنیه نك کافه سنه اشتراك ایتسی، فابریقه لرده، تجارتگاهلرده، مکتبلرده، الحاصل جدی، ذوقی بوتون محافله ارککله اوموزاوموزه کلسیدر .

آوروپایی کورنلردن بعضیلری افراطه دوشهرك بز غریبلیلرده هیچ برنقیصه، هیچ برهؤاخذه ایدیهك شئ کورمک ایسته میورلر . حال بوکه غریبه کی ملتلك ده شرقد کیر کی، هیچ برزمان، محاسنك یاخود مساوینك کافه سندن خالی اوله مایه جغنی؛ مختلف امتلر آره سنده کی فرقك ایسه آنجق حائر اولدقلری اوصافك هیئت مجموعه سنه کوره اوله جغنی ادراك ایتلری لازم کایردی .

صوکره، بونلره اوپله کلیورکه : بزم مملکتلریمز برر کهواره سعادت، برر مرکز نعیم وراحت کسینمش . هیئات، بونلر سعادت حقیقیه نك نه دیمک اولدیندن غافل بولندقلری کی سعادتله فلاکتی بریرندن آیران حدودی تعیین ایده میورلر . مع مافیة سعادتک ماهیتی تقدیر ایدمه مک خطاسی ملتلدن، یاخود فردلردن بر قسمنه خاص دکادر . اوت، روح بشرک کجیردیکی اطواری تعقیب ایدنلر کورورلر که : انسان اذواقك، یاخود اشیاك هانکی سندن محروم ایسه بوتون سعادت اوئی اله کجیرمکده تصور ایدر . آرگنلر سعادتک اولیلکده ؛ فقیرلر، ثروتنده ؛ دیدینکدن یورغون دوشنلر، استراحتده ؛ طابانلرینه سوار اولانلر، آراهیه بینمکده ؛ یایطونده کزنلر، سیاره (اوتوموبیل) ایدینمکده ؛ ثروت صاحبلی، حکومت مناصبه یوکسلمکده ؛ کنده یاغیله قاوورولانلر، بول رزقده، مبدول یمکده خیال ایدرلر .

شیمدی قالفسه قده شو، کندیلرینه غبطه ایدیلن، طبقاتك حاللری یاقیندن تدقیق ایتسهك، کورورلر که : ناز و نعیم ایچنده بولونمه لرینه رغماً حیاتلارندن هیچ ده ممنون دکالر . نه آرقه لرینه کیدکلری یوکسك قاشلر ؛ نه آیاقلرینه سر دکلری ایپك خالیر ؛ نه اوطوردقلری کوموشلی، صدقلی سریرلر ؛ نه یندکلری نسیم فطرتلی کچیلانلر ؛ نه ایچنه اومولدکلری مکلف سیاره لر ؛ نه باشنه کچدکلری جوهرلر سوفرلر ؛ نه ده نقود ایله، مجوهرات ایله طولدوردقلری قاصه لر بردرلر روحلری اکلندیره میور !

بونلزدن بریله آزیحق قونوشمق ایستسه کز باقارسکز که : براندیشه، برالم کندینسی آله بیلدیکنه مشغول ایتمش ؛ آغزینی شکایتدن باشقه برشی آچه میور ؛ کیمینسی یمکلرک مبدولیتیه برابر چوق تنوعی مدھش برسوه هضمه اوغراشمش ؛ نامتناهی اجزای طبیعه بر آره یه کلوب شفاعت ایتدکجه ایچی برلقمه یمک بیله قبول ایتیمور ؛ بوزوالیلرک ایچندن اوپله لرینه راست کلدک که : معده لرینی صلاحه دعوت ایچون

مادام که قارنلرمزك نظر دقتی بوحقیقت اوزرینه جلب ایتدک ؛ شمدی ده، کندیلرینی دیگر بعض حقایقندن خبردار ایتلی یز . زیرا آوروپایی بالکیز صیفیه لرده دولاشمق، داغلرده، اووالرده کزینمک، بانیلورده، قار قلوبلرند کجیرمک ایچون زیارت ایدنلرجه اوحقیقتلر مجھولدر .

برجوقلری اوپله ظن ایدیورکه : غرب قادینلری، تعقیب ایتدکده اولدقلری حیات معلومه لرندن طولایی ابدیاً مسعوددرلر . اوت، اوحیطی دولاشانلردن پك آز کیمسه یه تصادف اولنورکه اوراده کی قادینلرک سینه لرندن طاشان حزین انیلری، آتشین فریادلری، برکرهك اولسون، ایشیتمش بولنسون . شاید بونلر اوحیطده کی قادینلغه عائد شئونك ماهیته نفوذ ایتک ایستسه یدیلر کوزلرینک اوکنده پاریلدایان نعیم وسعادتک بر سراب اولدینقی آکلارلردی . اوت، سینه لرك اعماقده اوپله آجیلر، اوپله آفتلر کیزی طورویورکه، شئون اجتماعیه ایله مشغول اولوب حقیقی اصلاح چاره لرینی آراشدیرانلر ایچون اولری بیلیمک الزمدر .

محاسنک برنده حاضر بولونیوردق ؛ بوموضوعه دائر غایت مهم مناقشه لر دوران ایدیوردی . سوز غریبه کی قادینلرک حالنه انتقال ایدرک بونلرک مسعود، یاخود بدبخت اولدقلری مسئله سی اورتیه چیقدی . اکر ایچمزدده آوروپایی برمادام بولونماسه یدی، جمعیت دیگر محفللرک ویره جکی قرار معتادی ووروب طاغیله جقدی . لکن بومادام فلکک کرم و سردینی کورمش، زمانک هر درلو حادثاتی الکن کجیرمش اولدینی ایچون، حرارتی حرارتی مطالعه لر یوروتن، تحسینلرند، تقدیرلرنده آلابیلدیکنه ایلری گیدن حضاری دیکلدکجه معالی بر صورتده باشی صاللا یوردی ده بوتون او ملاحظه لر بر جمله ده آلت اوست ایده بیله جکی آکلاتمق ایسته یوردی . نهایت، مجلسده کیرک مناقشه یی مدھش بر منطق سزلغه دوشوردکلری کورنجه سوزه قاریشدی ؛ زمین اختلافی تشکیل ایدن غربی قادینک حال و ماهیتی حقنده - اجنیلردن صاقلی طوتولمق لازم کلن بر بیغین اسرارک آچیغه چیقمه سنی مؤدی اولسه بیله - کندیلرینه ایضاحات ویرمک ایستدیکنی سویلدی . بونک اوزرینه حصار : « اوك ایچنده کنی هر کسدر ایی بیان، صاحبیدر . بناء علیه مادام جنابلری کمال امان ایله دیکله مایه آماده یز . » دیدیلر . مادام بوجوایی آلتجه دیدی که :

« بن غربی بر قادیم . آوروپانک کوبکنده یتیشدم . مملکتتمک حیاته، عاداته، اطوارینه، احواله عائد اولمق اوزره آچی، طاتی نه وارسه هپسینی تجربه ایتدم . بومقدمه ایله شونی آکلاتمق ایسته یورمک : سوبلیه حکم سوزلر محیطنک هم محاسنندن، هم مساوینندن خبردار اولان برقلک ترجه حسینی در . بن نه انصافی الدن براقرق برطرفی الترام ایده حکم ؛ نه ده بزغریبلیلرک مصاب اولدینمیز امراضدن، یاخود رذائلدن برینی صاقلایه جنم . اوت بزلر عموماً شرقد، بالخاصه ممالک

مداخلات :

خلافت اسلامیہ

۱
ماں غزہ سنک ۱۰ تشرین ثانی ۱۹۱۵ تاریخلی نسخہ سندنہ
« اسلام و حرب » عنوانلی بر مقالہ کورولدی . بو مقالہ ملک محرری
فرانسزلرک عمومیتلہ عالم اسلامہ وبالخاصہ دولت عثمانیہ عائد شؤنہ
قارشلی نہ قدر جاہل اولدقلرلی ؛ کندی ملتارندن ماعداسی حقندہ
نہ درجہ لردہ حیلہ و خدعہ ایلہ حرکت ایتک فطرتندہ بولوندقلرلی
تمامیلہ کوستردکدن ماعداء فرانسہ حکومتک عالم اسلامہ قارشلی اتحاد
ایتدیکی بو مجنونانہ سیاستہ سوک نفسہ قدر دوام ایدہ جکلی صراحتہ
بیلدیریور .

بز بورادہ اولا خلیفہ مسلمین ایلہ عالم اسلامہ عائد بر حقیقتی
شرح ایتدکدن صوکرآ ، موضوع بحثمز اولان مقالہ یہ رجوع
ایلہ جہان اسلام حقندہ احتوا ایلدیکی جہالتی ، تزویری بیان
ایدہ جکزر .

ذیلینہ مسلمینک بر عالمہ کی وظیفہ سی

خلیفہ مسلمینک دنیادہ کی وظیفہ سی علیہ الصلوٰۃ والسلام افندیوزک
من طرف الله تبلیغہ مأمور بولوندقلری احکام جلیلہ نک اقامہ سندنہ
عبارتدرکہ اولردہ ذات باری یی توحید ایلہ عبودیتک آنجوق اوکا
حصری ؛ عقولک فلسفہ صحیحہ یہ اعلاسی ایلہ بشری مخلوقاقتن ہرہانکی
برینی معبود اتحادینہ سوق ایدہ جک ہردرلو فلسفہ کاذبہ دن تطہیری ؛
اخلاقک تہذیبی ؛ نفوس ناطقہ نک مدارج شرف و کمالہ اصعادی ؛
ہردرلو اخلاق سافلہ دن تہذیبی ؛ انسانیتک ، افراد آرد سندنہ کی تعاون
وارتباطی کمال صفوت و امنیت ایلہ تأمین ایدہ جک بر صورتہ تربیہ سی ؛
رسائل ثروتک انصاف ، قناعت ، صداقت ، کذب و طمعدن محاببت
اساسلری اوزرینہ مبنی بولونان مشروع طریققلرلہ تأمین ؛ عدالتک
تمامیلہ اقامہ سی ، حق صاحبیلرینہ حققلرینک اعطاسی ؛ بویوک ، کوچوک ،
اقربا ، یابانجی ، دوست ، دشمن سچیلہ یہ رک ظالمہ مظلوم آرد سندنہ
لازمہ عدلک ایفاسی ؛ بوتون علوم و فنونک تأمین ترقیسی ؛ شئون
ملتک کمال اخلاص و انتباء ایلہ ادارہ سی ؛ طاقت بشر داخلندہ بولونان
بوتون وسائلہ مراجعتلہ ہردرلو حادثاتہ قارشلی حاضر بولونولسی ؛
کرۂ ارضک ہر طرفندہ کی مسلمانلرک ہر ایک دنیادہ کی سعادت کی کافل
اولان رایت محمدیہ نک ظل ظلیل آلتندہ جمع و توحیدی ؛ عالم اسلام
ایلہ صمیمیت و صفوت دائرہ سندنہ متحد اولوق ایستہیلرلہ اخلاص
و امنیت اساسلری داخلندہ اتحاد تأسیسی ؛ و بوضورتلہ ہم مسلمانلر ،
ہم متفققلری ایچون جلب منافع و دفع مفاسد اساسلری اوزرندہ تعاون

پرہیز نامہ پینیر اکمکک یا تمشاردہ - فضلہ یمک ییہ مدکلرندن دولایی
عافیتلرینہ حاکم اولان - فقیرلرک حالہ ایمرہ نیورلر !

کیمیسی ناز و نعمتک افراطی بی تاب دوشورمش ؛ کیتسی ،
کلیسی ، یا تمہ سی ، قالمہ سی بر سور و وسائلک خدمتیلہ اولدینی ایچون
وجودک الکی بویوک ، الکفائتہ لی ریاضتارندن اولان حرکتدن بوسبوتون
کسیلمش ؛ مفصللردہ رسوبلر حصولہ کلیسی ، قانک دامارلردہ لایقیلہ
جولان ایدہ مہ سی ، ال آباق کی مرکز دوراندن اوزاقدہ بولنان
عضولرک نصابی قدر قان آلہ مامسی ، بنیہ نک قالین بر شحم طبقہ سنہ
کومولسی کی عارضلر ایچندہ بیزار اولوب طورویور . ایشی کوچی
طیبیلرک رأینی صورمقدن ، اجزاخانہ لری بوشالتقدن عبارت . ثروتک
قسم اعظمی بوخستہ لقلرک ازالہ سنہ عائد تدابیرہ کیدیور . مع مافیہ
مراجعت ایتدیکی بوتون وسائلہ صحیحہ یہ رغما موجودیتی صارمش اولان
آلام واسقامدن ہردرلو صیریلہ میور . عمری دائمی بر احتیاط ، حیاتی
مؤبد بر شکایت . الک خفیف برشیدن فنا حالہ متأثر ، ہوانک الک
اوافق بر تبدلندن سوک درجہ دہ متاڈی اولیور . حرارت ، برودت ،
رطوبت ، یبوست کی تغیرات جویہ ؛ روزکارک حرکتی ، باخود
سکونی کی تبدلات ہوائیہ بوزواللینک مفاصلندہ ، احشاسندنہ ،
اعصابندنہ ، عضلاتندنہ باشقہ باشقہ تأثرلر اوپاندیریور . حال بویوک
اوبر طرفدہ ، کندی یاغلریلہ آنجوق قاورولہ بیلن ، فقیرلر معیشتلری
ایجابی ہردرلو شدائدہ مقاومت ملکہ سنی قازانمش اولدقلری ایچون
محیط خارجینک بوتون تقلباتنہ قارشلی طورویورلر . ناز و نعم ایچندہ
یاشایان ارباب ثروتی بریغین آلدادیجی تدبیرلہ مراجعت اضطرارندنہ
براقان امراض واسقامک ہان ہیچ بری بولنری ایشلرندنہ ، کوچلرندنہ
آلیقویہ میور .

کیدیکزردہ ہردرلو اسباب استراحتہ کومولش بوزنکیلری
آنجوق سویلہ تیکزر . کورہ جکسگزرک : بسیط بر معیشت ایچندہ
یاشامانلرک متعم بولوندقلری عافیہ مقابیل بوتون ماملکارینی فداہ
بیک جان ایلہ راضیدرلر .

او حالہ طبیعی ذرکہ بوطبقہ یی تشکیل ایدن افرادک نظرندہ سعادت
نامنی و یردیکمز ماہیت ، کونا کون آلام ایلہ محاط اولان شونعمتدن
عبارت دکل ؛ بلکہ - یاوان اکمککیوب کیجہ لی کوندوزلی چالیشمق بہاسنہ
مال اولسہ بیلہ - نعمت سچندنہ ، نعمت عافیتدن نصیبہ دار اولمقدن . « [۱]

عبدالعزیز چاویش

مترجمی : محمد عاکف

[۱] بوغریلی قادیانک اوروپا حیات اجتماعیہ سی حقندہ ک غایت مهم بیانات
متباقیہ سی صیرہ ایلہ برفاج ، نسخہ مزی اشغال ایدہ جکدر .